

Statens vegvesen

Nasjonal gåstrategi

Guro Berge
Vegdirektoratet

Mandat

- ▶ Utarbeide en nasjonal strategi for tilrettelegging for gående og for å gjøre det mer attraktivt å gå
- ▶ Sette opp nasjonale mål for perioden 2014-2023
- ▶ Foreslå virkemidler og type tiltak som kan settes i verk for å nå de ønskede målene
- ▶ Utarbeides et rapporteringssystem for vurdering av måloppnåelse
- ▶ Gi et anslag over kostnadsbehov for å gjennomføre tiltakene som staten har ansvar for.

Begrunnelser for strategien

- ▶ Miljø og klima - mer miljøvennlig transport
- ▶ Inkluderende samfunn - mer velferd
- ▶ Trafikksikkerhet – færre trafikkulykker blant gående
- ▶ Bymiljø og nærmiljø – mer levende byer og trygge nærmiljø
- ▶ Helse – mer fysisk aktivitet i hverdagen
- ▶ Økonomi – mer lønnsomt for næringsliv og handelsstanden

A background image of a busy pedestrian street. On the left, there are flower stalls with various flowers. People are walking along the sidewalk. The text is overlaid on a black rectangular area in the center.

GÅ FOR LIVET

LIVSKVALITET

LIVVIDDEN

FOLKELIV

LIVSLENGDE

LIVSGLEDE

GATELIV

JORDAS LIV

LIV OG RØRE

Fokus

- ▶ Hverdagsgåing der gange inngår som et transportmiddel for å nå daglig gjøremål eller som rekreasjon i nærmiljøet
- ▶ Gange knyttet til kollektivtrafikk - da en som regel har gange i begge ender av en kollektivreise og tilrettelegging for gående også kan bidra til å styrke kollektivtrafikken
- ▶ Byer, tettsteder og nærmiljø der folk bor - da det er her det største potensialet for økt gange ligger
- ▶ Statens ansvar som vegholder fordi staten bør gå foran som et godt eksempel og pga sektoransvaret

Etablert en arbeidsgruppe

- ▶ Prosjektleder – Sosiolog
- ▶ Prosjektsekretær – Arkitekt
- ▶ Ulike fagpersoner i vegdirektoratet knyttet til trafikanatferd, trafiksikkerhet, universell utforming, miljø og arkitektur, bytransport, mobilitetspåvirkning og tilrettelegging for sykkel
- ▶ En representant fra hver av Statens vegvesen regioner
- ▶ En representant fra Helsedirektoratet
- ▶ Tre personer valgt ut av KS – Rogaland fylkeskommune, Bergen kommune og Bærum kommune

Opparbeidet en felles kunnskapsplattform

- ▶ Seminarer, diskusjoner og workshops
- ▶ Innlegg og forelesninger på utvalgte tema
- ▶ Skrevet arbeidsdokumenter på utvalgte tema
 - ▶ Lover og regler som styrer planlegging og utforming av infrastruktur
 - ▶ Stedskvalitet
 - ▶ Veg- og gateutforming
 - ▶ Barn og transport
 - ▶ Helse
 - ▶ Kampanjer
 - ▶ Reisevaner

Fotgjengeraktiviteter

Definisjon av å gå

- ▶ I veitrafikklovgivningen benyttes begrepene fotgjenger og gående. Gående er først og fremst personer som ferdes til fots.
- ▶ I Trafikkreglenes definisjon av gående i § 2 nr. 3 inkluderes også den som
 - a) går på ski eller rulleski,
 - b) fører rullestol eller sparkstøtting eller aker kjelke,
 - c) leier sykkel eller moped, triller barnevogn eller bruker lekekjøretøy.
- ▶ Dette inkluderer personer som er avhengig av hjelpemidler som for eksempel rullator, rullestol (elektrisk og manuell), scooter, førerhund, mobilitetsstokk eller lignende

Viktige prinsipper for løsninger

► Universell utforming

- I tråd med gjeldende lover og forskrifter
- Hovedmål i nasjonal transportplan (NTP) 2010 – 2019 og i forslaget til mål for nasjonal transportplan 2014-2023 (rapport: Utredningsfasen hovedrapport, feb 2011)

► Nullvisjonen

- I tråd med Nasjonal transportplan (NTP) for 2002–2011, 2006–2015 og 2010–2019, samt i de årlige statsbudsjetter.
- Nullvisjonen er en klargjøring av at det er moralsk og etisk uakseptabelt at folk blir drept eller hardt skadd i trafikkulykker.

Befolkningens reiser til fots

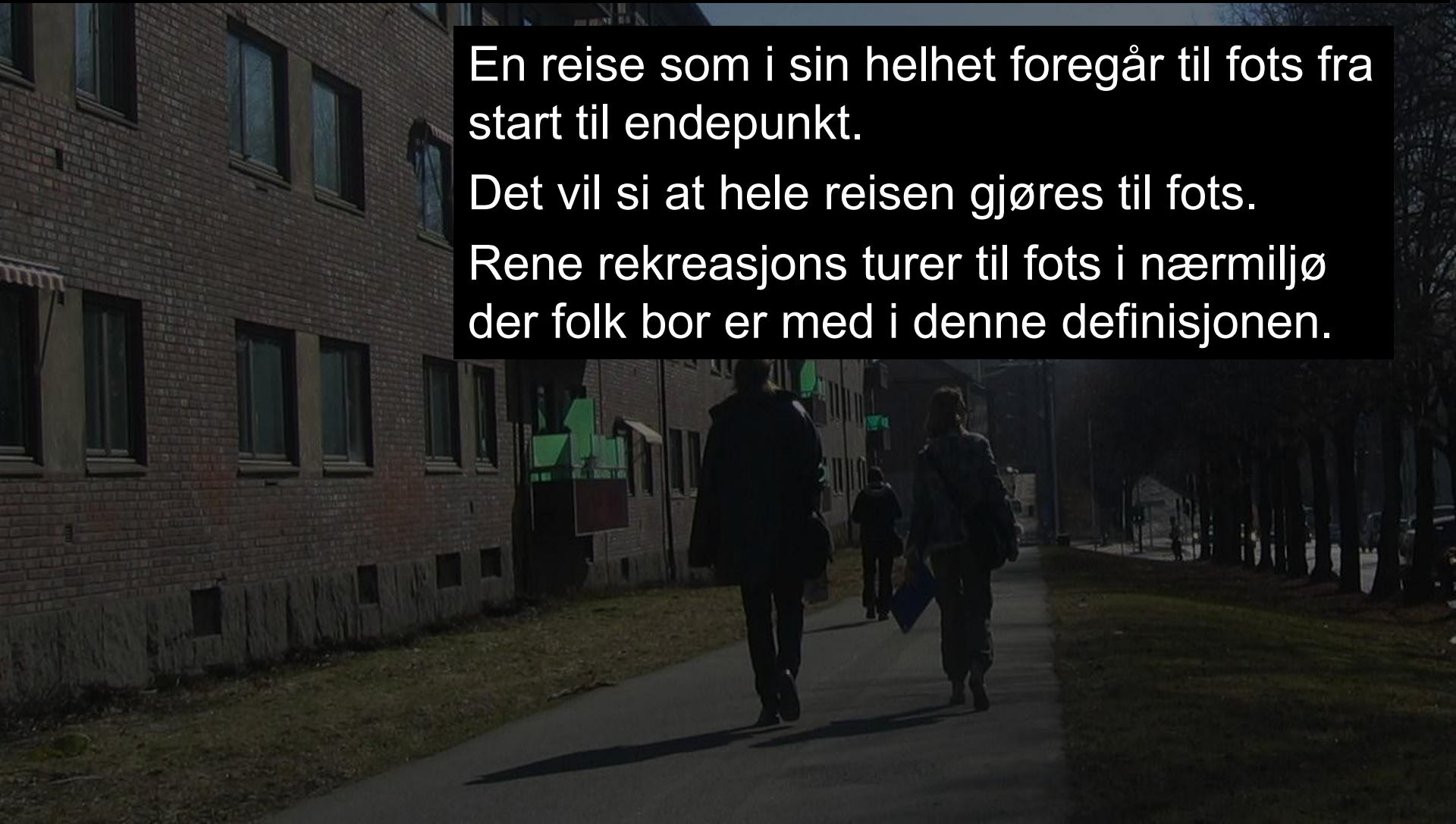

Definisjon av en reise til fots

En reise som i sin helhet foregår til fots fra start til endepunkt.

Det vil si at hele reisen gjøres til fots.

Rene rekreasjons turer til fots i nærmiljø der folk bor er med i denne definisjonen.

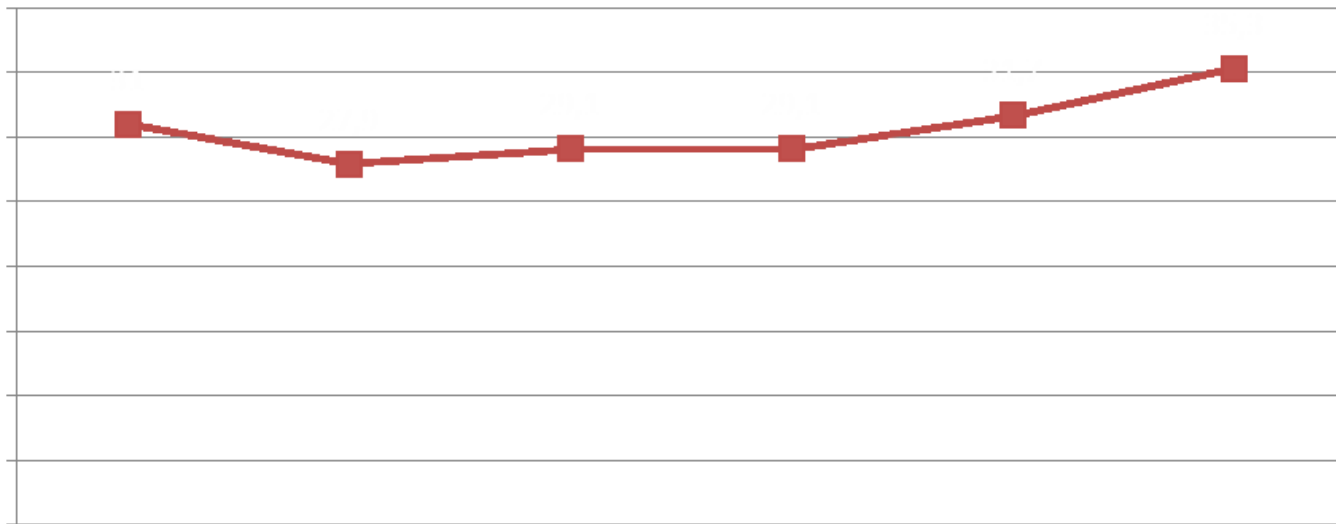
Transportmiddelfordeling – Andel av alle reiser Prosent

Transportmiddel	2009
Til fots	22
Sykkel	4
Kollektiv	10
Bilfører	52
Bilpassasjer	11
MC/Annet	1
Sum	100

Transportmiddelfordeling – Andel av alle reiser Prosent Utvikling

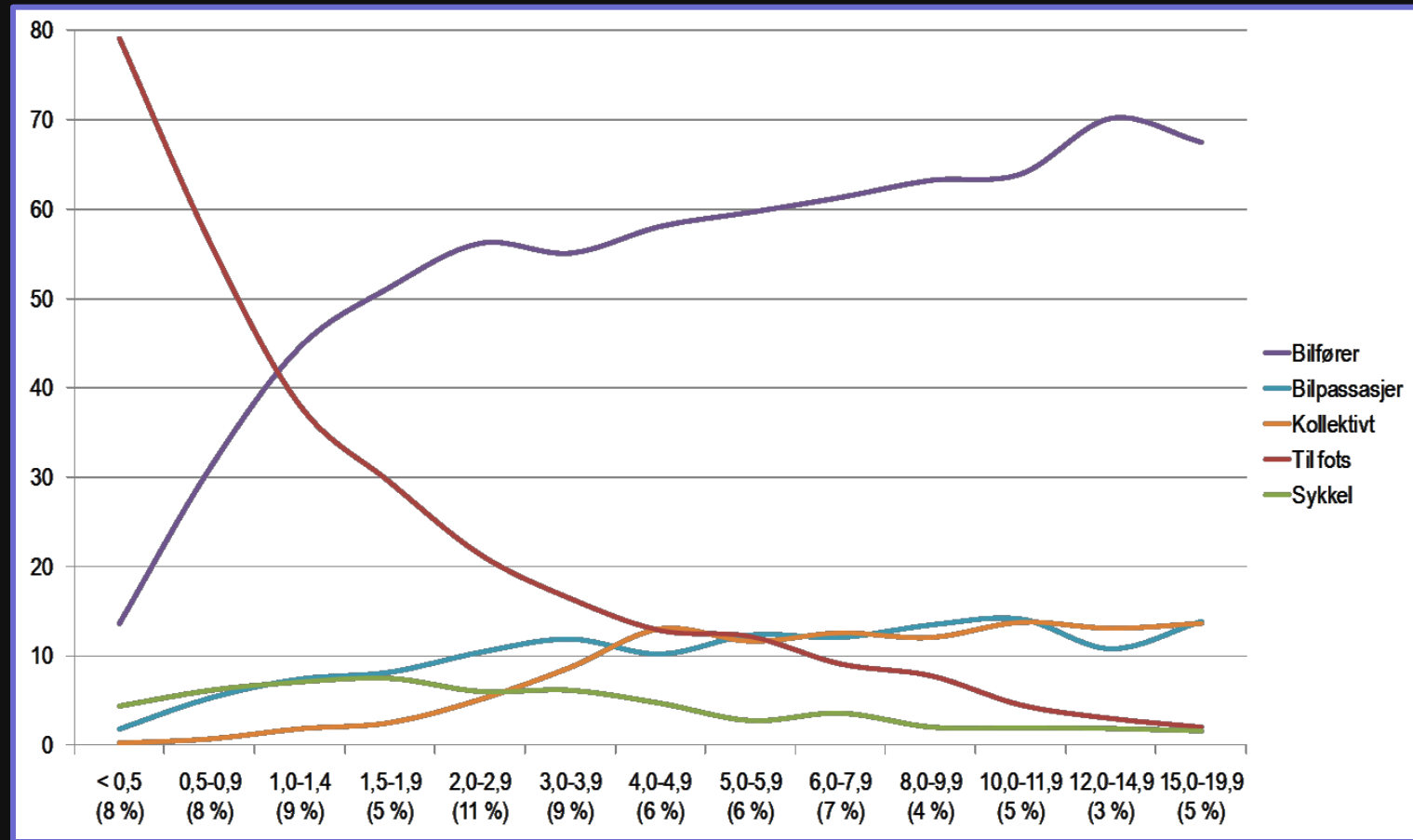
Transportmiddel	1992	1998	2001	2005	2009
Til fots	21	19	22	20	22
Sykkel	7	6	4	5	4
Kollektiv	8	9	9	8	10
Bilfører	50	53	52	54	52
Bilpassasjer	13	11	12	12	11
MC/Annet	1	1	1	1	1
Sum	100	100	100	100	100

Utviklingen i andelen som har en reise til fots - Prosent

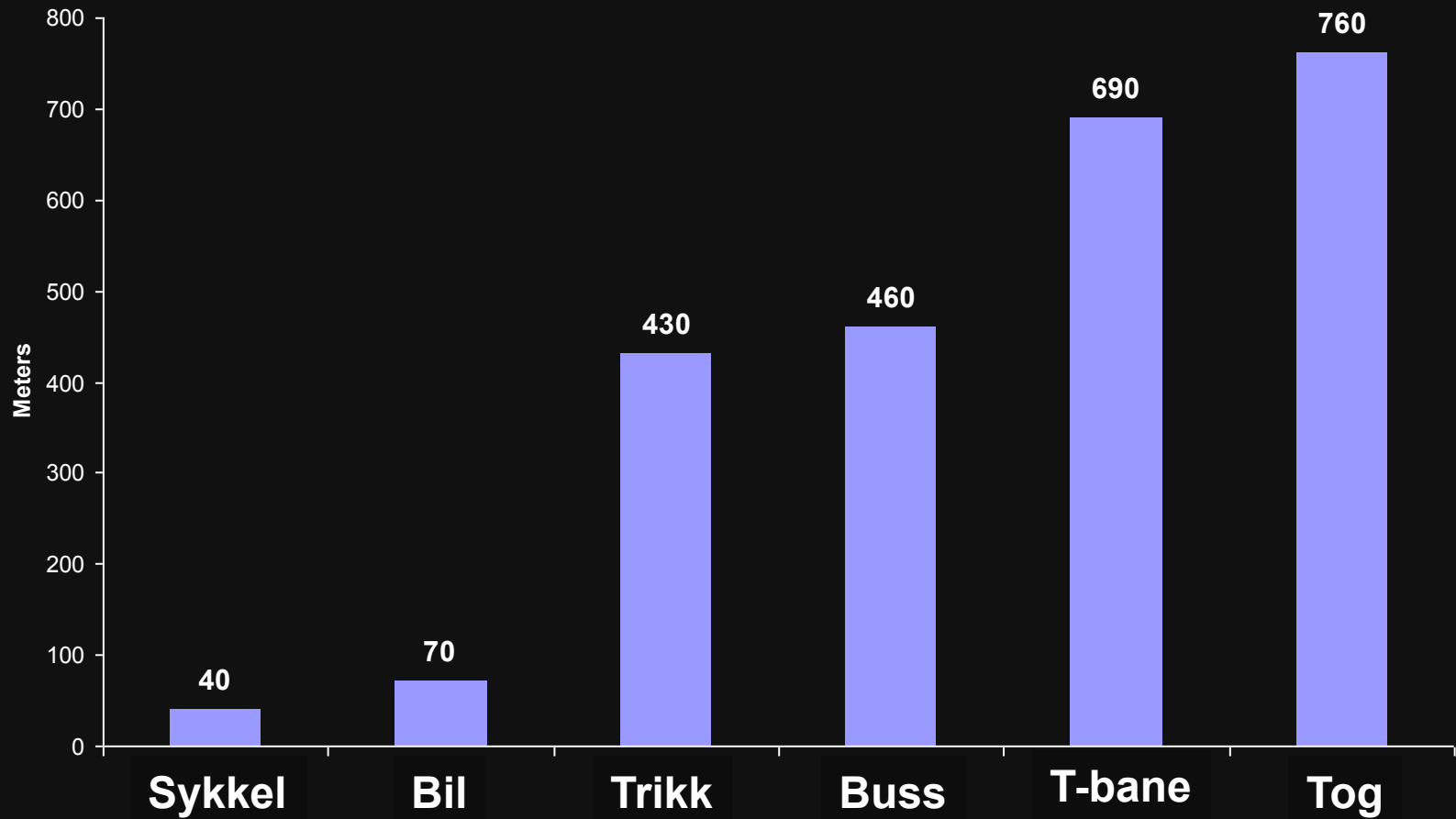

Reiselengder

Andel som går, sykler og kjører bil på ulike reiselengder. Prosent

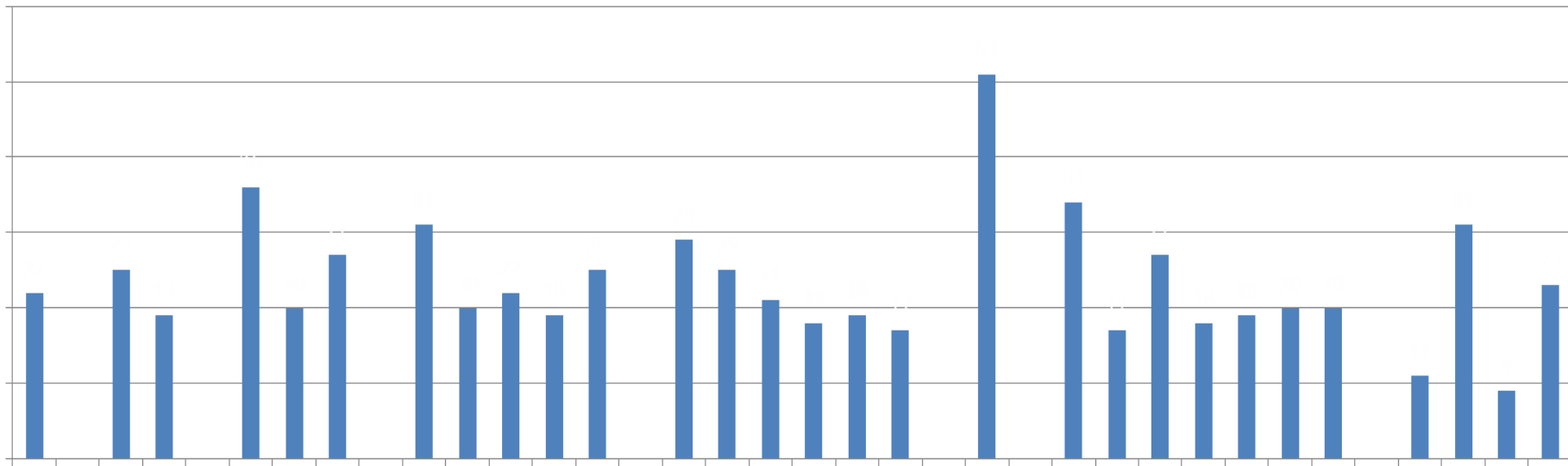
Gjennomsnittlig ganglengde i forbindelse med ulike transportmidler Meter

Hvor mange går og hvor langt?

Hovedtransportmiddel	All gange
68 % gikk ikke	16 % gikk ikke
9 % gikk mindre enn 500 meter	51 % gikk mindre enn 500 meter
5 % gikk mellom 500 og 999 meter	9 % gikk mellom 500 og 999 meter
4 % gikk mellom 1000 og 1499 meter	5 % gikk mellom 1000 og 1499 meter
14 % gikk 1500 meter eller mer	19 % gikk 1500 meter eller mer
100 %	100 %

Andel hele reiser til fots

A background image of a busy pedestrian street. On the left, there are flower stalls with various flowers. People are walking along the sidewalk. The text is overlaid on a black rectangular area in the center.

GÅ FOR LIVET

LIVSKVALITET

LIVVIDDEN

FOLKELIV

LIVSLENGDE

LIVSGLEDE

GATELIV

JORDAS LIV

LIV OG RØRE

Hovedmål

- ⇒ Det skal være attraktivt å gå for alle
- ⇒ Flere skal gå mer

Innsatsområder

Innsatsområder med målsetninger

Ansvar og samarbeid

- Påvirke aktuelle aktører og instanser til å følge opp sitt ansvar for gående.
- Etablere samarbeid om tilrettelegging for gåing og utvikling av en aktiv gåkultur.

Utforming av fysiske omgivelser

- Utvikle by- og tettstedstrukturene mer tilrettelagt for gåing.
- Utvikle attraktive omgivelser med utgangspunkt i gåendes forutsetninger og behov.
- Utvikle sammenhengende og finmasket gangnett med vekt på framkommelighet og universell utforming.

Drift og vedlikehold

- Bedre generelt vedlikehold av gangarealer med omgivelser.
- Bedre vinterdrift av gangarealer.
- Bedre framkommelighet for gående ved anleggsarbeid.

Samspill i trafikken

- Prioritere fotgjengere høyere i trafikken ved utforming av trafikkanlegg.
- Bedre interaksjonen mellom trafikantgrupper med høyere prioritering av fotgjengere.

Aktiv gåkultur

- Heve statusen til gange som transportform og fysisk aktivitet i hverdagen.
- Påvirke folk til å gå mer.

Kunnskap og formidling

- Utvikle bedre kunnskap om gående
- Utvikle verktøy og metoder for bedre tilrettelegging for gående
- Formidle kunnskap og resultater fra satsing på gående

Innsatsområder med målsetninger

Ansvar og samarbeid

- Påvirke aktuelle aktører og instanser til å følge opp sitt ansvar for gående.
- Etablere samarbeid om tilrettelegging for gåing og utvikling av en aktiv gåkultur.

Utforming av fysiske omgivelser

- Utvikle by- og tettstedstrukturene mer tilrettelagt for gåing.
- Utvikle sammenhengende og finmasket gangnett med vekt på framkommelighet og universell utforming.
- Utvikle attraktive omgivelser med utgangspunkt i gåendes forutsetninger og behov.

Drift og vedlikehold

- Bedre generelt vedlikehold av gangarealer med omgivelser.
- Bedre vinterdrift av gangarealer.
- Bedre framkommelighet for gående ved anleggsarbeid.

Samspill i trafikken

- Prioritere fotgjengere høyere i trafikken ved utforming av trafikkanlegg.
- Bedre interaksjonen mellom trafikantgrupper med høyere prioritering av fotgjengere.

Aktiv gåkultur

- Heve statusen til gange som transportform og fysisk aktivitet i hverdagen.
- Påvirke folk til å gå mer.

Kunnskap og formidling

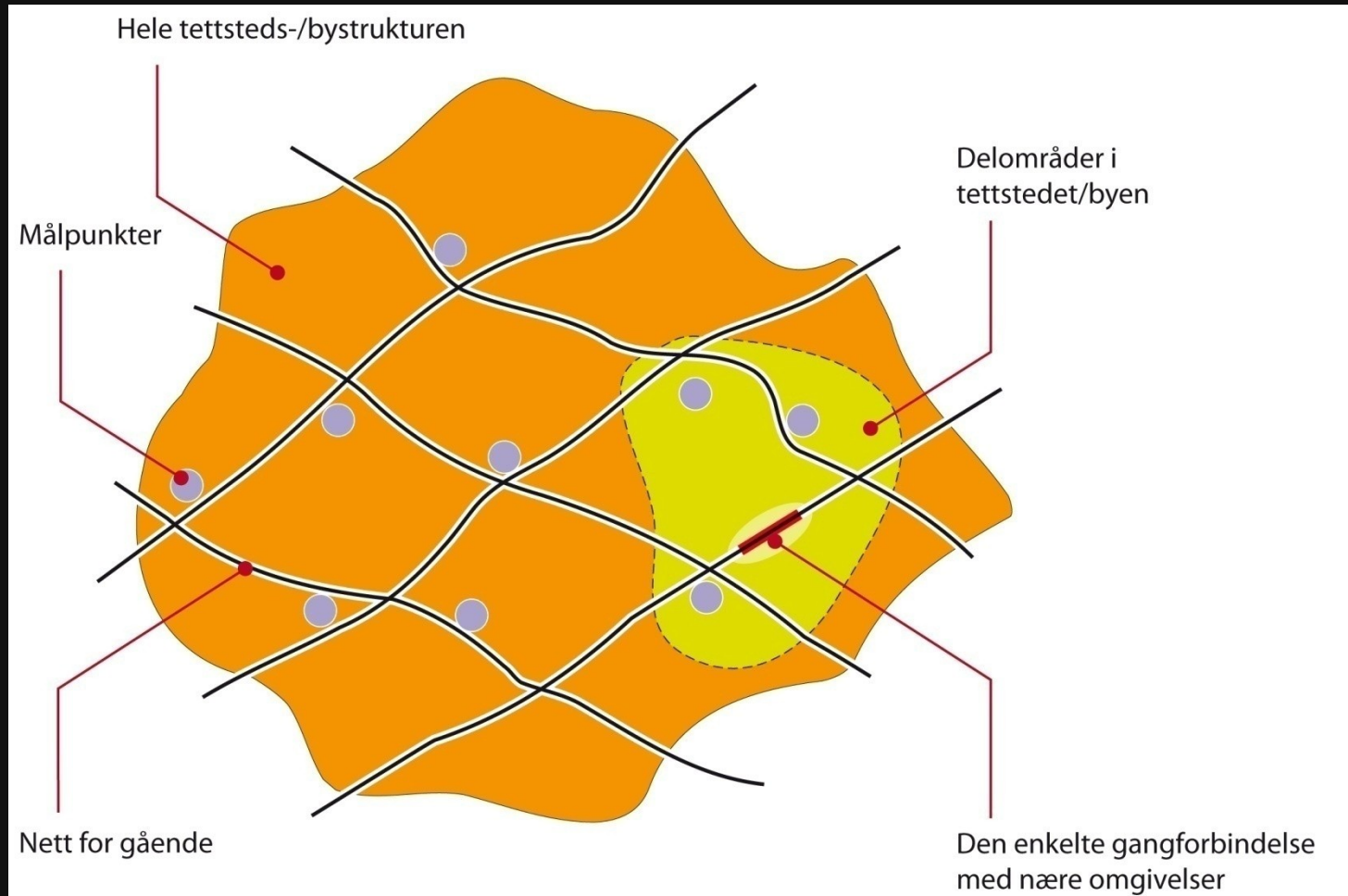
- Utvikle bedre kunnskap om gående
- Utvikle verktøy og metoder for bedre tilrettelegging for gående
- Formidle kunnskap og resultater fra satsing på gående

Utforming av fysiske omgivelser

- ▶ **Utvikle by- og tettstedstrukturene mer tilrettelagt for gåing.**
 - ➔ Areal- og transportplanlegging
- ▶ **Utvikle sammenhengende og finmasket gangnett med vekt på framkommelighet og universell utforming**
 - ➔ Sammenhengende nett av gangforbindelser
 - ➔ Detaljer i gangforbindelsene
- ▶ **Utvikle attraktive omgivelser med utgangspunkt i gåendes forutsetninger og behov.**
 - ➔ Attraktive omgivelser tilrettelagt for gåing

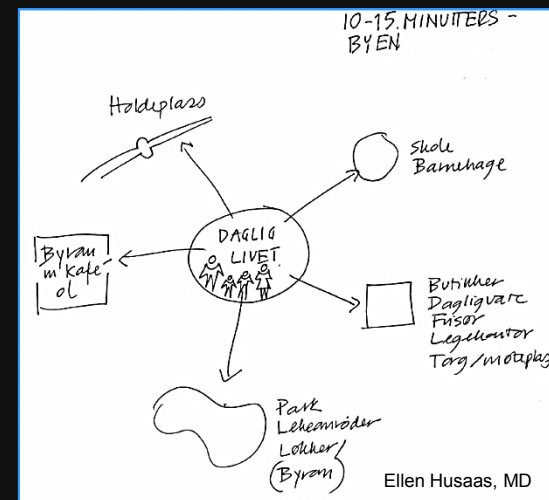
Modell for arbeidet

Arealplanlegging

Utgangspunkt i miljøvennlig transport

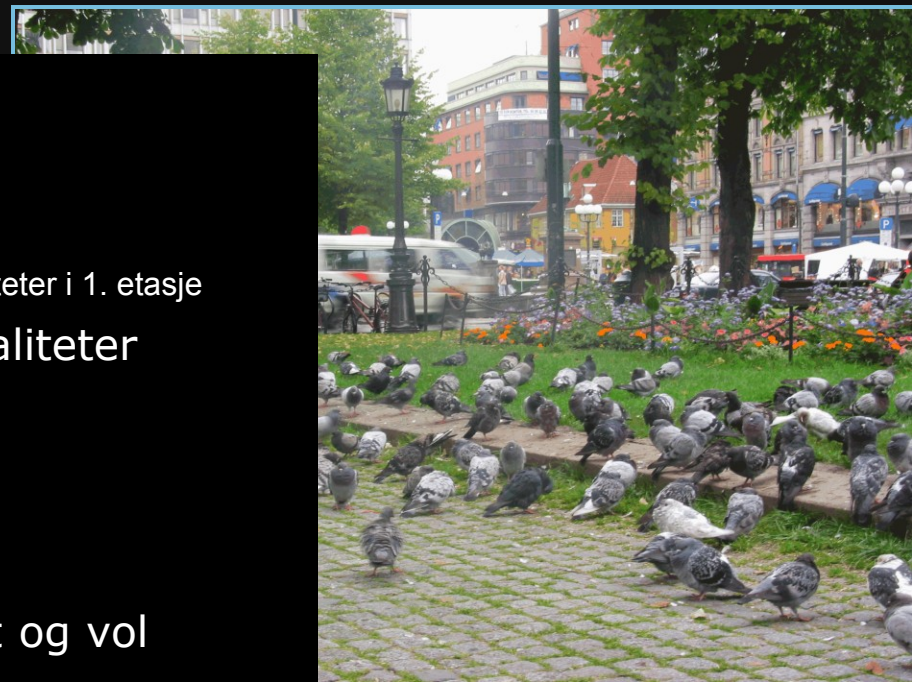
- ❖ Mer konsentrerte byer og tettsteder
- ❖ Korte gangavstander til sentrum, målpunkter og kollektivtransport
- ❖ Høy utnyttelse nær sentrum og knutepunkter - samtidig som kvalitetene i nærmiljøet ivaretas
- ❖ Nye bygninger og målpunkter i terreng som er ikke for bratt til å kunne få universell utforming av gater og gangforbindelser?
- ❖ Gode forbindelser mellom områder og med omgivelser det er lett å orientere seg i.

Attraktive omgivelser

Gode byrom og uteområder med attraktive oppholdskvaliteter

- ❖ Byrom med god kvalitet
- ❖ Arkitektonisk kvalitet
 - God proporsjonering, artikulering og detaljering
 - Bygninger som vegger i byrom
 - Publikumsrettede funksjoner og utadvendte aktiviteter i 1. etasje
- ❖ Friområder og områder med naturkvaliteter
- ❖ Lett å orientere seg i omgivelsene
- ❖ Hyggelig å gå i området
- ❖ Varierte omgivelser
- ❖ Trafikksikkert og trygt for kriminalitet og vold
- ❖ Høy utnyttelse og funksjonsblanding med høy tetthet av beboere og besøkende i og nær sentrum og i knutepunkter
- ❖ Fravær av støy og luftforurensing

Sammenhengende nett av gangforbindelser

❖ Sentrum

- Finmasket nett for gående, med universell utforming

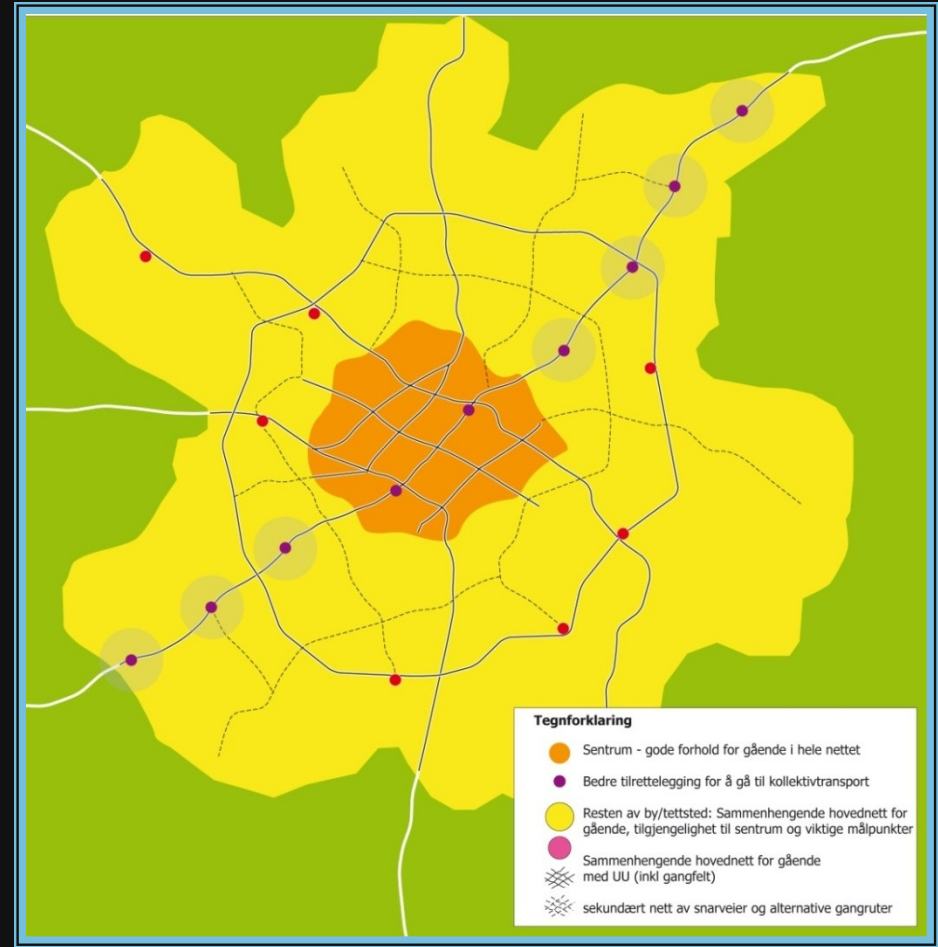
❖ Utenfor sentrum

- Hovednett for gående med UU og tilgjengelighet til kollektivtrafikk og viktige målpunkter
- Sekundært nett for gående

❖ Mikronett

- Snarveier bør ivaretas ved utbygging og ombygging.

❖ Hele reisekjeder for gående skal være premiss for tilrettelegging

Utforming av gangnett og gater med høy prioritering av gående

Utforming av gater og veger slik at gående får nok plass og biltrafikken tar større hensyn

❖ For eksempel:

- Smale kjørebaner
- Stramme opp utflytende veger og kryss
- Gangfelt
- Fartsdempende tiltak

Detaljene

Universell utforming

Hovedløsningen skal kunne brukes av flest mulig, inkl mennesker med nedsatt funksjonsevne

- ❖ Sammenhengende standard på gangforbindelsene
- ❖ Tilstrekkelig slak stigning (i tråd med TEK og 017)
- ❖ Jevnt og plant underlag på gangareal
- ❖ Tilstrekkelig bredde
- ❖ Gangforbindelser uten trapper og nivåforskjeller
- ❖ Sammenhengende ledelinjer og gode kontraster
- ❖ Steder å hvile
- ❖ God visuell informasjon
- ❖ Belysning

- ❖ Ivareta gåendes sikkerhet og fremkommelighet gjennom hele året

Foto: Østengen og Bergo

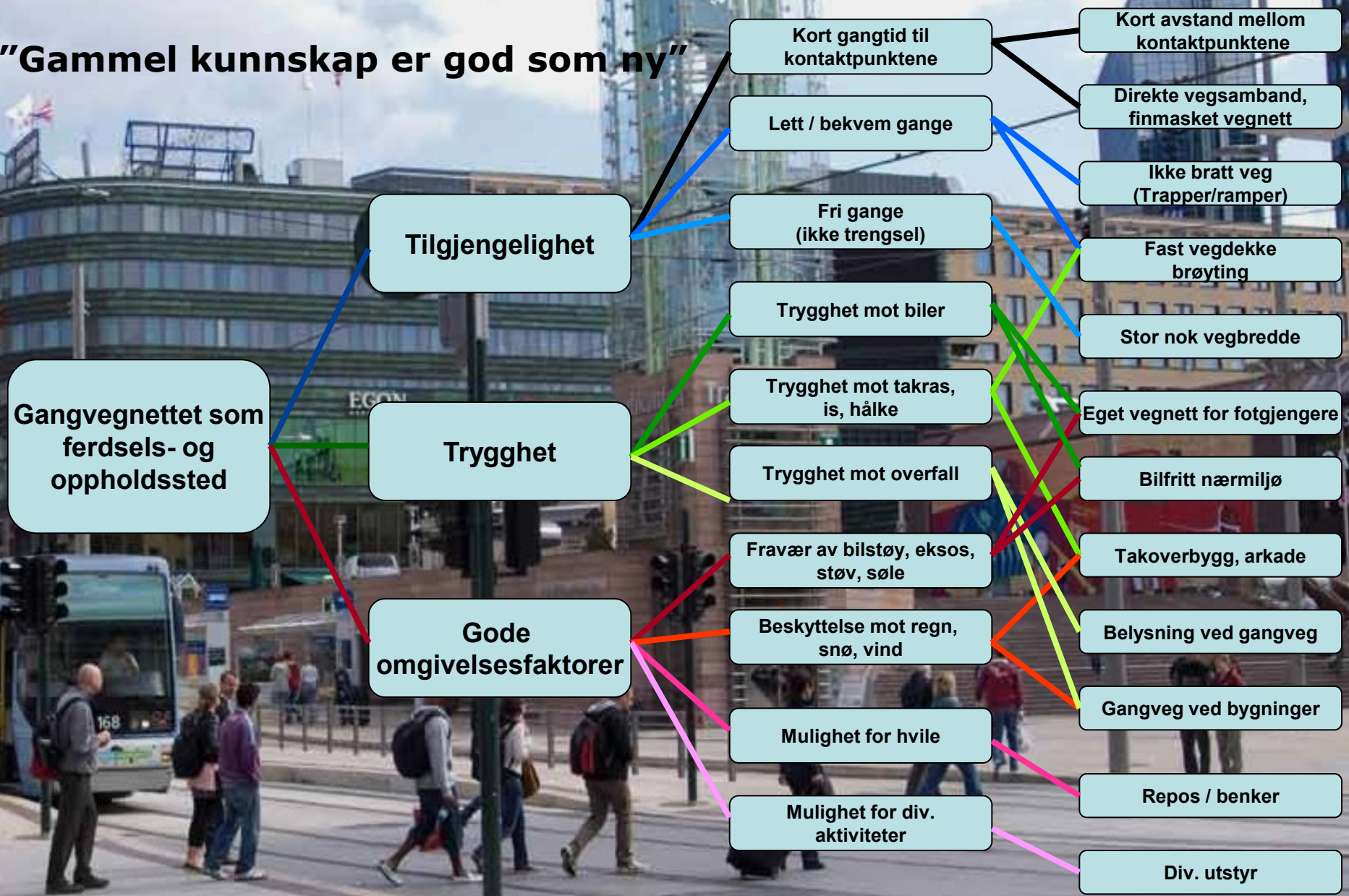
Gange som del av kollektivreisen

Det skal være lett og attraktivt å gå som del av kollektivreisen.

- ❖ Gange til og fra holdeplass:
Effektive, sikre og sammenhengende gangforbindelser
- ❖ Lokalisering av holdeplass i forhold til influensområde
- ❖ Utforming av holdeplasser
- ❖ Tilrettelegging av kollektivknutepunkter

"Gammal kunnskap er god som ny"

Funksjon

Generelle mål

Konkrete (operasjonelle) mål

Fysiske tiltak

(Kilde: Nistov og Farner 1973)

Foreslåtte virkemidler og tiltak for å nå målene

- ▶ Gjennomgå nasjonale føringer for areal- og transportplanlegging og utformingsprinsipper for veganlegg og infrastruktur for å sikre at gående er tilstrekkelig prioritert.
- ▶ Ivareta hensyn til gående i all planlegging etter Plan- og bygningsloven, både i arealbruks- og infrastrukturutvikling, de formelle plandokumentene og i planbehandling.
- ▶ Ivareta gåendes behov ved utforming, opprusting og byggesaksbehandling av infrastrukturanlegg og bebyggelse.
- ▶ Kartlegge eksisterende gangforbindelser og befolkningens behov for gangforbindelser, utbedre eksisterende ganganlegg og etablere nye gangforbindelser.
- ▶ Utvikle trygge og attraktive skoleveger ved utbygging av ganganlegg og tiltak rettet mot trafikken.
- ▶ Gjennomføre demonstrasjonsprosjekter for utforming av infrastruktur for gående og utvikling av attraktive omgivelser.
- ▶ Utvide ordningen med tilskuddsmidler for økt tilgjengelighet til kollektivtransporten i kommuner og fylkeskommuner, for å styrke fokuset på hele reisekjeder.

Foreløpig forslag til NTP

Transportetatene forslår å bidra til å nå målene i gåstratgeien gjennom å:

- prioritere anlegg for gående langs riksvegnettet og tilknyttet andre nasjonale transport anlegg (tog, fly og ferge)
- arbeide for at minst 30 by- eller tettstedskommuner over 5000 innbyggere i samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner vedtar mål for å øke andelen gange i lokale planer, og at det samarbeides for å nå disse
- arbeide for at tilrettelegging for gående blir tatt inn i lokale og regionale planer for utvikling av arealbruk og transportsystem, og at dette ses i sammenheng med forebyggende helsearbeid
- bidra til at tilrettelegging for gående ivaretas i nye bypakker og i sykkelbyene
- samarbeide med kommuner og fylkeskommuner om å utvikle sammenhengende og finmasket infrastruktur for gående, der gående i større grad skilles fra de syklende
- samarbeide med kommuner og fylkeskommuner om bedre drift og vedlikehold av gangarealer hele året med vekt på hele reisekjeder og adkomst til kollektivnettet
- prioritere fotgjengere høyere i trafikken, både mht. trafiksikkerhet og gjennom å arbeide for mer 30 og 40km/t som fartsgrense i byer og tettsteder.
- være pådriver for å omdisponere trafikkarealer fra personbiltrafikk til gående
- formidle kunnskap og bygge opp kompetanse
- være en pådriver i arbeidet med å utvikle omgivelser med god arkitektonisk kvalitet for å gjøre det mer attraktivt å gå og følge innsatsen nasjonalt

A background image of a busy pedestrian street. On the left, there are flower stalls with various flowers. People are walking along the sidewalk. The text is overlaid on a black rectangular area in the center.

GÅ FOR LIVET

LIVSKVALITET

LIVVIDDEN

FOLKELIV

LIVSLENGDE

LIVSGLEDE

GATELIV

JORDAS LIV

LIV OG RØRE